

Ärende: VN/33963/2024

Begäran om utlåtande om regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om främjande av integration och till lagar som har samband med den

Lausunnonantajan lausunto

Reformen av de utbildningar som främjar integration och språkkunskaper

Till arbets- och näringsministeriet

Kredu – Österbottens svenska kristliga folkhögskoleförening r.f.:s utlåtande om regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om främjande av integration och till lagar som har samband med den.

Kredu – Österbottens svenska kristliga folkhögskoleförening r.f. är upprätthållare av Kredu – Kristliga folkhögskolan i Nykarleby. I detta utlåtande används därför enbart namnet Kredu i fortsättningen.

Kredu tackar för möjligheten att ge sitt utlåtande om regeringens proposition med förslag till ändring av lagen om främjande av integration och till lagar som har samband med den.

Läroanstalter inom fritt bildningsarbete (lagen om fritt bildningsarbete 632/1998) har idag som uppgift att anordna integrationsutbildning, grundläggande litteracitetsundervisning och grundläggande utbildning för vuxna. Folkhögskolorna kan dessutom enligt läropliktslagen (1214/2020) anordna integrationsutbildning för invandrade med läroplikt.

Regeringsprogrammet har som en av sina målsättningar att öka integrationen på svenska och för detta har extra finansiering tillförts. Till det fria bildningsarbetet har under pågående regeringsperiod allokerats 2,5 miljoner euro för att utveckla och utöka den svenskspråkiga integrationsutbildningen. Nu föreslår regeringen att hela detta uppdrag stryks ur lagen om fritt bildningsarbete. Denna proposition motverkar därmed regeringens programmålsättningar.

Enligt lagförslaget, som planeras träda i kraft 1.1.2027, ska kommunens ansvar öka vad gäller anordnandet av integrationsutbildning. Det fria bildningsarbetet förlorar då sitt lagstadgade uppdrag som anordnare av integrationsutbildning. Integrationsutbildningen ska därefter vara en arbetskraftsutbildning vars finansiering kanaliseras via kommunens statsandelar för basservice.

Kredu motsätter sig lagförslaget eftersom en så omfattande förändring i lagen om fritt bildningsarbete innebär att läroanstalter förlorar sitt bildningsuppdrag, sina målgrupper och sin finansiering. Verksamhetsförutsättningarna försvagas avsevärt, och det finns risk för att utbildningsanordnare tvingas avveckla sin verksamhet.

Att säkerställa utbildningsmöjligheter för en flerspråkig befolkning har länge varit en central del av det fria bildningsarbetets roll. När den flerspråkiga befolkningen växer i Finland är det avgörande att individer inte hindras från fortsatta studier och sysselsättning på grund av bristande språkkunskaper och samhällsfärdigheter. Den fria bildningen har goda förutsättningar att stödja individer och grupper som riskerar att hamna utanför utbildning och som är i behov av grundläggande färdigheter.

Kredu föreslår att det även i fortsättningen ska finnas ett lagstadgat uppdrag för det fria bildningsarbetet att anordna utbildning för personer som flyttat till Finland, och att uppdraget preciseras så att det kompletterar den arbetskraftspolitiska integrationsutbildningen.

Kredu föreslår följande:

1. Att det fria bildningsarbetets uppdrag inom invandrarutbildningen bibehålls i lagen men med en skrivning som gör rollen kompletterande i förhållande till arbetskraftsutbildningen.
2. Att lagen om främjande av integration (§ 26) hänvisar till lagen om fritt bildningsarbete.
3. Att 5 § 2 mom. i läropliktslagen (1214/2020) inte upphävs.
4. Att kompletterande språkutbildning och läskunnighetsutbildning som ingår i integrationsplanen stöds som självständiga studier.

Kredu anser att integration inte enbart kan vara en arbetskraftspolitisk åtgärd utan måste ses ur ett samhällsperspektiv. Det ska finnas tillräckliga möjligheter att lära sig språk- och samhällsfärdigheter så att individen och hans familj kan vara en aktiv del av samhället. Därför bör det fria bildningsarbetet fortsatt ha uppgiften att ordna utbildning för invandrare.

Detta innebär att lagen bör definiera följande uppgifter för de fria bildningsorganisationerna:

- Möjligheten att delta i studier inom det fria bildningsarbetet ska kvarstå för målgruppen (invandrade med integrationsplan). Individen ska efter arbetskraftspolitisk integrationsutbildning kunna delta i fria bildningens språk- och samhällsutbildningar, både med och utan integrationsplan.
- Invandrade med läroplikt ska kunna delta i språk- och samhällsutbildning efter avslutad grundläggande utbildning om detta främjar deras fortsatta studier.
- Grundläggande litteracitet ska fortsatt anordnas av det fria bildningsarbetet, som har både kompetens och fungerande utbildningsmodeller för denna särskilt sårbara målgrupp.
- Grundläggande läs- och skrivfärdigheter är en grundläggande rättighet oavsett ålder och en förutsättning för att kunna delta i samhället.

Dessutom föreslår Kredu att:

- Grundläggande utbildning för vuxna ska vara tillgänglig för alla. Den föreslagna åldersgränsen på 30 år bör avskaffas, då en sådan gräns är diskriminerande och leder till ojämlikt bemötande.

- Lagändringarna som berör lagen om fritt bildningsarbete ska träda i kraft 31.7.2027. Detta ger läroanstalterna möjlighet att avsluta utbildningar som påbörjats under 2026 och vidta nödvändiga anpassningar.

Besparingar i finansieringen av främjandet av integration

Förslaget innebär inte en omfördelning av finansiering utan omfattande nedskärningar för såväl det fria bildningsarbetet som kommunerna. I motiveringarna anges att reformen ska eliminera överlappande finansiering. Kredu vill påpeka att det inte är fråga om överlappningar, utan parallella finansieringsmodeller som utgör en del av statsandelssystemet.

Kredu föreslår följande korrigerings:

Att en del av finansieringen (ca 6 miljoner euro) som riktats till integrationsutbildning och grundläggande litteracitet bibehålls under momentet för fritt bildningsarbete (29.10.31) och införlivas i prestationsbaserad finansiering så att målgruppen fortsatt kan erbjudas utbildning.

Målet med integrationen och den ökade förpliktande karaktären

Reformen förstärker integrationens förpliktande karaktär men utan att erbjuda de utbildningar som krävs för att individen ska kunna uppfylla sina skyldigheter. När frivilliga studier begränsas, tillgången till grundläggande utbildning för vuxna inskränks och det fria bildningsarbetet tas bort som utbildningsanordnare, försvåras möjligheterna till snabbare sysselsättning och samhällsdeltagande.

Ändringar i serviceprocessens initialskede

Förslaget bortser från integrationens bredd. Målen definieras nästan uteslutande genom sysselsättning, utan hänsyn till barn, unga, familjer, äldre eller personer med särskilda behov. Integration är en helhet, och utbildningens tillgänglighet försvagas genom förslaget.

Övriga kommentarer

Avskaffandet av folkhögskolornas och det fria bildningsarbetets integrationsutbildning är en betydande samhällelig förlust. Dessa utbildningar har visat sig vara effektiva, inkluderande och flexibla, särskilt vid snabba behov såsom mottagandet av ukrainska flyktingar 2022.

Att montera ned dessa strukturer riskerar att leda till utanförskap, polarisering och ökade samhällskostnader.

Storvall Kerstin
Kredu-Österbottens svenska kristliga folkhögskolesällskap r.f